

**ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA
IZMEĐU
CRNE GORE I RUMUNIJE
O SOCIJALNOM OSIGURANJU**

Član 1

Potvrđuje se Sporazum između Crne Gore i Rumunije o socijalnom osiguranju, potpisan u Podgorici 22. jula 2022. godine, u originalu na crnogorskom, rumunskom i engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma iz člana 1 ovog zakona, u originalu na crnogorskom i engleskom jeziku glasi:

SPORAZUM

IZMEĐU CRNE GORE I RUMUNIJE O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Crna Gora i Rumunija (u daljem tekstu: države ugovornice), u želji da urede i razviju međusobne odnose u oblasti socijalnog osiguranja, dogovorile su se sljedeće:

**DIO I
OPŠTE ODREDBE**

Definicije pojmova

Član 1

(1) U cilju primjene ovog sporazuma izrazi i fraze imaju sledeće značenje:

1. „teritorija“:

- u odnosu na Crnu Goru: državna teritorija Crne Gore;
- u odnosu na Rumuniju: cjelokupna državna teritorija Rumunije, uključujući teritorijalno more, vazdušni prostor iznad Rumunije i teritorijalno more gdje Rumunija ostvaruje svoja suverena prava kao i vanjski pojas, epikontinentalni pojas i isključivu ekonomsku zonu u kojoj Rumunija ostvaruje svoja suverena prava i nadležnosti, u skladu sa svojim zakonodavstvom i pravilima i načelima međunarodnog prava.

2. „državljanin države ugovornice“:
 - u odnosu na Crnu Goru: lice sa crnogorskim državljanstvom
 - u odnosu na Rumuniju: lice sa rumunskim državljanstvom
3. „pravni propisi“: zakoni i drugi pravni propisi kojima se uređuju oblasti iz člana 2 ovog sporazuma;
4. „nadležni organ“: ministarstva nadležna za oblasti regulisane pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
5. „nosilac“: organizacija, odnosno organ nadležan za sprovođenje pravnih propisa iz člana 2 ovog sporazuma;
6. „nadležni nosilac“: nosilac kod koga je lice osigurano u vrijeme podnošenja zahtjeva za davanje, nosilac kod koga lice ima ili bi imalo pravo na davanje ili nosilac određen od strane nadležnog organa;
7. „osiguranik“: lice na koje se primjenjuju ili su se primjenjivali pravni propisi iz člana 2 ovog sporazuma;
8. „period osiguranja“: period za koji su plaćeni doprinosi, i sa njim izjednačeni periodi u skladu sa pravnim propisima svake države ugovornice;
9. „davanje“: novčano davanje i davanje u naturi;
10. „novčano davanje“: penzije, naknade, obeštećenja i druga davanja u novcu, kao i dopune, dodaci, usklađivanja ili revalorizacije u skladu sa pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
11. „davanja u naturi“: zdravstvena zaštita i druga nenovčana davanja, predviđena pravnim propisima iz člana 2 ovog sporazuma;
12. „prebivalište“: mjesto u kojem lice stalno boravi;
13. „boravište“: mjesto u kojem lice privremeno boravi;
14. „članovi porodice“: lica određena kao takva pravnim propisima koje primjenjuje nadležni nosilac;
15. „organ za vezu“: organ nadležan za obezbjeđenje koordinacije i razmjenu informacija u cilju primjene ovog sporazuma.

(2) Ostali pojmovi, korišćeni u ovom sporazumu imaju značenje koje im pripada u skladu sa pravnim propisima država ugovornica.

Pravni propisi na koje se ovaj sporazuma odnosi

Član 2

(1) Ovaj sporazum se odnosi na pravne propise:

A. U odnosu na Crnu Goru, o:

1. zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti i materinstvu;
2. penzijskom i invalidskom osiguranju;
3. osiguranju za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti;
4. novčanoj naknadi za slučaj nezaposlenosti
5. dodatku za djecu

B. U odnosu na Rumuniju, o:

1. naknadi za privremenu nesposobnost za rad čiji je uzrok bolest ili nesreća van posla;

2. naknadi za slučaj materinstva;
3. starosnim penzijama, prijevremenim penzijama, djelimičnim prijevremenim penzijama, definisane kao penzije za starost, invalidskim penzijama i porodičnim penzijama odobrene u javnom penzijskom sistemu;
4. davanjima u naturi za slučaj bolesti i materinstva;
5. davanjima u naturi i novčanim davanjima u slučaju povrede na radu i profesionalnih bolesti;
6. - pogrebnim troškovima koji se isplaćuju iz javnog penzijskog sistema;
7. naknadi za slučaj nezaposlenosti i
8. državnom dodatku za djecu.

(2) Ovaj sporazum se, takođe, primjenjuje i na pravne propise kojima se zamjenjuju, objedinjuju, vrše izmjene ili dopune pravnih propisa o davanjima iz stava 1 ovog člana.

Lica na koja se ovaj sporazum primjenjuje

Član 3

Ovaj sporazum se primjenjuje na:

1. sva lica na koja se primjenjuju ili su se primjenjivali pravni propisi jedne ili obje države ugovornice;
2. lica koja pravo izvode, u skladu sa pravnim propisima koji se primjenjuju, od lica navedenih u tački (1) ovog člana.

Jednaki tretman

Član 4

Ukoliko ovim sporazumom nije drugačije određeno, lica iz člana 3 ovog sporazuma imaju ista prava i obaveze na osnovu pravnih propisa države ugovornice, pod istim uslovima kao i državljani te države ugovornice.

Transfer davanja

Član 5

(1) Ukoliko ovim sporazumom nije drugačije određeno novčana davanja ne mogu se umanjiti, izmijeniti, obustaviti ili ukinuti zbog toga što korisnik ima prebivalište u drugoj državi ugovornice.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na:

1. u odnosu na Crnu Goru: na najnižu penziju, novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti, naknadu pogrebnih troškova i dodatak za djecu;
2. - u odnosu na Rumuniju: na naknadu za slučaj nezaposlenosti, državni dodatak za djecu, kao i posebna nedoprinosna novčana davanja i socijalna davanja za penzije.

Sprječavanje preklapanja davanja

Član 6

(1) Ovim sporazumom ne mogu da se dodijele ili zadrže prava na dva ili više davanja koja se odnose na isti osigurani slučaj, a koja su odobrena za isti period osiguranja.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na davanja za slučaj starosti, invalidnosti, smrti ili profesionalna oboljenja koje isplaćuju nadležni nosioci obje države ugovornice, ostvarenim u skladu sa odredbama člana 23 i člana 28 tačka b ovog sporazuma.

Priznavanje određenih činjenica ili događaja

Član 7

Ako neka činjenica, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, ima pravno dejstvo na davanje nosilac te država ugovornica uzima u obzir istu takvu činjenicu nastalu na teritoriji druge države ugovornice, kao da je nastala na njenoj teritoriji.

DIO II

ODREDBE O PRAVNIM PROPISIMA KOJI SE PRIMJENJUJU

Opšta pravila

Član 8

Ukoliko ovim sporazumom nije drugačije određeno:

(1) Lice koje je zaposleno na teritoriji jedne države ugovornice podliježe pravnim propisima isključivo te države ugovornice i u slučaju kada ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice ili ako poslodavac ima prebivalište ili sjedište na teritoriji druge države ugovornice;

(2) Lice koje obavlja samostalnu djelatnost na teritoriji jedne države ugovornice podliježe pravnim propisima te države ugovornice čak i ako ima prebivalište na teritoriji druge države ugovornice.

Posebna pravila

Član 9

(1) Lice, koje je zaposleno na teritoriji jedne države ugovornice, kod poslodavca koji obavlja značajnu aktivnost na teritoriji te države ugovornice, a koje je upućeno od strane poslodavca na teritoriju druge države ugovornice za obavljanje određene aktivnosti, na njega se primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice, tokom obavljanja te aktivnosti pod uslovom da predviđeno trajanje aktivnosti ne traje duže od 24 kalendarska mjeseca;

(2) Na lice, koje obavlja samostalnu djelatnost u jednoj državi ugovornici i koje ode u drugu državu ugovornicu radi privremenog obavljanja djelatnosti, i dalje se primjenjuju pravni propisi prve države ugovornice pod uslovom da obavljanje te aktivnosti ne traje duže od 24 mjeseca.

(3) Ako je period obavljanja rada duži od 24 mjeseca, pravni propisi prve države ugovornice iz st. 1 i 2 ovog člana i dalje se primjenjuju uz prethodni pristanak nadležnog organa druge države ugovornice ili nosioca koga on odredi, na dodatni period od najviše 24 mjeseca.

(4) Na državne službenike i sa njima izjednačena lica, upućena u drugu državu ugovornicu primjenjuju se pravni propisi države ugovornice koja ih je uputila.

(5) Lice koje je zaposleno u preduzećima za međunarodni saobraćaj sa sjedištem na teritoriji jedne države ugovornice i koji, za svoj račun ili račun trećeg lica, pruža usluge prevoza putnika ili robe u željezničkom, drumskom, vazdušnom saobraćaju kao i kopnenim vodama podliježe pravnim propisima te države ugovornice. Međutim, lice koje je zaposleno u filijali ili stalnom predstavništvu gore navedenog prevoznika podliježe pravnim propisima države na čijoj teritoriji se filijala ili stalno predstavništvo nalazi.

(6) Na posadu broda, kao i druga lica zaposlena na brodu koji plovi pod zastavom jedne od država ugovornica, primjenjuju se pravni propisi države ugovornice pod čijom zastavom brod plovi.

Diplomatska i konzularna predstavništva

Član 10

(1) Na članove diplomatskih misija i konzularnih predstavništava, koja su upućene na teritoriju druge države ugovornice, primjenjivaće se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

(2) Na tehničko i administrativno osoblje, zaposleno u diplomatskim misijama i konzularnim predstavništvima, kao i na lica zaposlena u privatnoj službi članova diplomatskih misija i konzularnih predstavništava, koja su upućena na teritoriju druge države ugovornice, primjenjivaće se pravni propisi države ugovornice iz koje su upućeni.

(3) Na lica iz stava 2 ovog člana, koja nisu upućena, primjenjivaće se pravni propisi države ugovornice na čijoj teritoriji su zaposleni, a diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, kao i članovi diplomatskih misija i konzularnih predstavništava dužni su da se pridržavaju pravnih propisa te države koji se odnose na poslodavce.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, zaposleni koji su državljani države ugovornice čija je diplomatska misija, odnosno konzularno predstavništvo, mogu se u roku od 3 mjeseca od dana zaposlenja, opredijeliti za primjenu pravnih propisa te države ugovornice.

Izuzeci

Član 11

Nadležni organi država ugovornica ili nosioci određeni od strane nadležnih organa, mogu se dogovoriti o izuzecima od primjene odredbi članova 8 do 10, ako je to u interesu lica ili kategorije lica.

DIO III

POSEBNE ODREDBE

Poglavlje 1

DAVANJA ZA SLUČAJ BOLESTI I MATERINSTVA

Sabiranje perioda osiguranja

Član 12

(1) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, sticanje prava na davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, i periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao

da su navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje pod uslovom da se periodi ne poklapaju.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuje se na novčana davanja za slučaj bolesti i materinstva pod uslovom da odnosno lice obavlja djelatnost na teritoriji države ugovornice u kojoj je zahtjev podnijet.

Davanja u naturi u hitnim stanjima tokom boravka na teritoriji druge države ugovornice

Član 13

(1) Licu, koje ispunjava uslove za pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima jedne od država ugovornica i čije stanje zahtijeva hitno pružanje davanja u naturi za vrijeme boravka na teritoriji druge države ugovornice, pravo na ta davanja pružiće nosilac u državi boravka, a na teret nadležnog nosioca.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuju se, takođe i na davanja u naturi članovima porodice odnosnog lica.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana ne primjenjuju se u slučaju ako je boravak u drugoj državi ugovornici planiran u cilju liječenja na teritoriji te države ugovornice.

Davanja u naturi za za upućena lica i članove njihovih porodica

Član 14

(1) Lica iz člana 9 i člana 10 ovog sporazuma ostvaruju pravo na davanje u naturi na teritoriji države ugovornice u koju je upućeno, prema njenim pravnim propisima, a na teret nadležnog nosioca.

(2) Stav 1. ovog člana analgno se primjenjuju i na članove porodice.

Davanja u naturi u slučaju prebivališta na teritoriji druge države ugovornice

Član 15

(1) Lice koje ima prebivalište na teritoriji jedne države ugovornice i koj ispunjava uslove za ostvarivanje pravo na davanje u naturi prema pravnim propisima druge države ugovornice, koristi, na teritoriji države ugovornice u kojoj ima prebivalište, davanja u naturi od nosioca mjesta prebivališta u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje, na teret nadležnog nosioca.

(2) Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuju se i na pružanje davanja u naturi za članove porodice, pod uslovom da nemaju pravo na davanje prema pravnim propisima države ugovornice na čijoj teritoriji imaju prebivalište.

Davanja u naturi za korisnike penzija i članove njihovih porodica

Član 16

(1) Lice koje prima penziju prema pravnim propisima jedne države ugovornice, a čije stanje zahtijeva hitno korišćenje davanja u naturi tokom boravka na teritoriji druge države ugovornice, ima pravo da koristi davanja u naturi u državi boravka u skladu sa pravnim propisima države ugovornice čije prebivalište ima, a na teret nadležnog nosioca.

(2) Lice koje prima penziju prema pravnim propisima obje države ugovornice, ima pravo na davanja u naturi prema pravnim propisima države prebivališta.

(3) Na korisnike penzije ostvarene prema pravnim propisima jedne države ugovornice koji imaju prebivalište u drugoj državi ugovornici, primjenjuju se pravni propisi te države ugovornice i pružaju davanja u naturi, kao da je pravo na penziju ostvareno prema njenim pravnim propisima. Davanja u naturi pruža nosilac države prebivališta u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje kao da je lice ostvarilo pravo na davanje prema tim pravnim propisima. Troškove davanja u naturi snosi nadležni nosilac prve države ugovornice.

(4) Odredbe st. 1 do 3 ovog člana analogno će se primjenjivati na članove porodice korisnika penzije

Obezbjedivanje proteza, medicinskih sredstava i drugih davanja u naturi veće vrijednosti

Član 17

(1) Proteze, medicinska sredstva i druga davanja veće vrijednosti koja će se utvrditi administrativnim sporazumom odobravaju se na osnovu prethodne saglasnosti od strane nadležnog nosioca, izuzev u slučaju kada se davanje ne može odložiti bez da se dovede u opasnost život ili zdravlje lica kome se pruža zdravstvena zaštita.

(2) Odobrenja proteza, medicinskih sredstava i drugih davanja većih vrijednosti vrši se u skladu sa pravnim propisima države ugovornice koja ih daje.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana primjenjivaće se na lica iz čl. 13 i 14.

Novčana davanja za slučaj boravka ili prebivališta na teritoriji druge države ugovornice

Član 18

Novčana davanja za slučaj boravka ili prebivališta na teritoriji druge države ugovornice isplaćuje nadležni nosilac u skladu sa odredbama pravnih propisa koje primjenjuje.

Nosioci koji obezbjeđuju davanje u naturi

Član 19

Nosioce koji obezbjeđuju davanja iz članova 13,14,15,16 I 17 ovog sporazuma, odrediće nadležni organi administrativnim sporazumom.

Poglavlje 2

DAVANJA ZA SLUČAJ STAROSTI, INVALIDNOSTI I SMRTI

Utvrđivanje samostalnog davanja

Član 20

Ukoliko lice ispunjava uslove potrebne za ostvarivanje prava na davanje primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice, bez uračunavanja perioda osiguranja ostvarenih prema pravnim propisima druge države ugovornice, nadležni nosilac utvrđuje davanje isključivo na osnovu perioda osiguranja ostvarenih prema pravnim koje on primjenjuje.

Sabiranje perioda osiguranja

Član 21

(1) Ako lice ne ispunjava uslove potrebne za ostvarivanje prava na davanje u skladu sa pravnim propisima jedne države ugovornice bez uračunavanja perioda osiguranja ostvarenih u skladu sa pravnim propisima druge države ugovornice i ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice sticanje prava na davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nosilac te države ugovornice uzima u obzir, ako je potrebno, periode osiguranja ostvarene prema pravnim propisima druge države ugovornice, pod uslovom da se ne poklapaju, kao da su ostvareni prema pravnim propisima prve države ugovornice.

(2) Ako je, prema pravnim propisima jedne države ugovornice, pravo na određeno davanje uslovljeno navršenjem perioda osiguranja u određenoj djelatnosti za koju postoji poseban sistem socijalnog osiguranja, odnosno u određenom poslu ili zanimanju, periodi osiguranja ostvareni u drugoj državi ugovornici uzeće se u obzir isključivo ako su navršeni u istom sistemu socijalnog osiguranja, a u odsustvu takvog sistema u istom poslu ili zanimanju.

Period osiguranja navršen u trećoj državi

Član 22

Ako lice ne ispunjava uslove za priznavanje prava na davanje uračunavanjem perioda osiguranja ostvarenih na teritorijama obje države ugovornice, pravo na davanje se utvrđuje uračunavanjem perioda osiguranja ostvarenih na teritoriji treće države sa kojom ta država ugovornica ima zaključen sporazum o socijalnom osiguranju ili odgovarajući ugovor koji predviđaju sabiranje perioda osiguranja.

Obračun srazmjernog dijela davanja

Član 23

(1) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice postoji pravo na davanje samo uz primjenu odredaba člana 21 ovog sporazuma, nadležni nosilac te države ugovornice utvrđuje davanje.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, nadležni nosilac:

1. obračunava teorijski iznos davanja, koji bi pripadao da je ukupan period osiguranja, koji se uzima u obzir za obračun davanja, navršen prema pravnim propisima koje on primjenjuje;
2. na osnovu tako obračunatog teorijskog iznosa, utvrđuje iznos davanja srazmjernan odnosu između perioda osiguranja navršenog isključivo prema pravnim propisima koje on primjenjuje i ukupnog perioda osiguranja koji se uzima u obzir za obračun davanja.

(3) Ako se prema pravnim propisima jedne države ugovornice iznos davanja obračunava na osnovu zarade, plate, osnovice osiguranja, odnosno uplaćenog doprinosa u određenom periodu, nadležni nosilac uzima u obzir zaradu, platu, osnovicu osiguranja, odnosno doprinos isključivo iz perioda osiguranja navršenog prema pravnim propisima koje on primjenjuje.

(4) Ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice visina davanja zavisi od broja članova porodice ili nasljednika, nadležni nosilac uzima u obzir i članove porodice ili nasljednike koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji druge države ugovornice.

Period osiguranja kraći od 12 mjeseci **Član 24**

(1) Izuzetno od odredbi člana 21 ovog sporazuma, ako je ukupno trajanje perioda osiguranja navršenih prema pravnim propisima jedne države ugovornice kraće od 12 mjeseci i kada se samo na osnovu ovog perioda ne može ostvariti pravo na davanje prema tim pravnim propisima, nosilac te države ugovornice ne odobrava pravo na davanje na osnovu tog perioda.

(2) Periode osiguranja iz stava 1 ovog člana uzeće u obzir nadležni nosilac druge države ugovornice u skladu sa odredbama člana 21 ovog sporazuma, kao da su ti periodi ostvareni prema pravnim propisima koje on primjenjuje, izuzimajući odredbe člana 23 stav 2 tačka 2.

Poglavlje 3 **DAVANJA ZA SLUČAJ POVREDE NA RADU I PROFESIONALNE BOLESTI**

Davanja u nature **Član 25**

(1) Davanja u naturi za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti pruža nosilac države u kojoj lice ima prebivalište ili boravište u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje, na teret nadležnog nosioca.

(2) Obezbjedenje proteza, medicinskih aparata i drugih davanja u naturi veće vrijednosti podliježe prethodnom odobrenju od strane nadležnog organa, osim ako se davanje ne može odložiti bez ugrožavanja života ili zdravlja odnosnog lica.

Novčana davanja **Član 26**

Novčana davanja za slučaj povrede na radu ili profesionalne bolesti isplaćuje nadležni nosilac u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje.

Izloženost istim rizicima u obje države ugovornice **Član 27**

(1) Ako je lice obavljalo djelatnost koja može da izazove profesionalnu bolest u obje države ugovornice, tom licu ili njegovim/njenim nasljednicima pravo na davanje priznaje država ugovornica na čijoj je teritoriji to lice poslednji put obavljalo tu djelatnost.

(2) Ako je pravim propisima jedne države ugovornice pravo na davanje uslovljeno utvrđivanjem po prvi put bolesti na njenoj teritoriji, ovaj uslov se smatra ispunjenim ako je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države ugovornice. (ako prema pravnim propisima jedne države ugovornice pravo na davanje zavisi od bolesti koja je prvi put utvrđena na njenoj teritoriji, smatra se da je taj uslov ispunjen ako je ta bolest prvi put utvrđena na teritoriji druge države ugovornice).

(3) Ako je pravnim propisima jedne države ugovornice pravo na davanje, direktno ili indirektno, uslovljeno obavljanjem djelatnosti, koja može da izazove profesionalnu bolest u određenom vremenskom trajanju, za izračun davanja nadležni nosilac će uzeti u obzir, ukoliko je neophodno, periode vršenja te djelatnosti na teritoriji druge države ugovornice.

Davanja za slučaj pogoršanja profesionalne bolesti

Član 28

Ako kod osiguranika koji je po osnovu profesionalne bolesti primao ili prima davanje u skladu sa pravnim propisima jedne države ugovornice, dođe do pogoršanja te bolesti, primijenice se slijedeće odredbe:

(a) Ako odnosno lice primjenom pravnih propisa druge države ugovornice, nije obavljalo djelatnost koja je mogla uzrokovati ili pogoršati profesionalnu bolest, nadležni nosilac prve države ugovornice snosi i dalje troškove davanja, uzimajući u obzir pogoršanje bolesti u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje;

(b) Ako je pogoršanje profesionalne bolesti nastupilo kao posledica obavljanja djelatnosti koja podrazumijeva postojanje sličnih rizika na teritoriji druge države ugovornice, nadležni nosilac prve države ugovornice snosiće troškove davanja bez obzira na pogoršanje, u skladu sa pravnim propisima koje primjenjuje. Nadležni organ druge države ugovornice odobrava dodatak na davanje u visini razlike između iznosa davanja koje licu pripada po osnovu pogoršanja i iznosa koji bi licu pripadao, prije pogoršanja, da je bolest nastupila na njegovoj teritoriji u skladu sa pravnim propisima koje on primjenjuje.

Nosioci koji obezbjeđuju davanje u naturi

Član 29

Odredbe člana 19 primjenjuju se analogno i za područje povrede na radu i profesionalne bolesti.

Poglavlje 4

DAVANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI

Sabiranje perioda osiguranja

Član 30

Ako je, primjenom pravnih propisa jedne države ugovornice, pravo na davanje za slučaj nezaposlenosti uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nadležni nosilac te države ugovornice uzeće u obzir, ako je potrebno, periode osiguranja navršene primjenom pravnih propisa druge države ugovornice, pod uslovom da se periodi ne poklapaju.

Utvrdjivanje davanja

Član 31

(1) Odredbe člana 30 primijenice se samo u slučajevima ako je lice poslednje osiguranje navršilo primjenom pravnih propisa države ugovornice u kojoj se podnosi zahtjev za davanje.

(2) Ako nadležni nosilac utvrđuje iznos davanja na osnovu poslednje zarade ili osnovice osiguranja, za utvrđivanje visine davanja uračunaće se samo zarada ili osnovica osiguranja ostvarene po osnovu djelatnosti koja je vršena na teritoriji te države ugovornice.

(3) Stav 2 ovog člana, takođe će se primijeniti ako se, prema pravnim propisima koje primjenjuje nadležni nosilac, visina davanja za slučaj nezaposlenosti određuje na osnovu perioda osiguranja referentnog za utvrđivanje zarade ili osnovice osiguranja.

Poglavlje 5

DODATAK ZA DJECU

Sabiranje perioda osiguranja

Član 32

Ako je pravnim propisima jedne države ugovornice sticanje prava na dodatak za djecu uslovljeno navršenjem perioda osiguranja, nadležni nosilac te države ugovornice uzeće u obzir, ako je potrebno, i periode osiguranja navršene prema pravnim propisima druge države ugovornice, kao da su navršeni prema pravnim propisima koje on primjenjuje, pod uslovom da se periodi ne poklapaju.

Utvrđivanje prava na dodatak za djecu

Član 33

Ako pravo na dječiji dodatak postoji prema pravnim propisima obje države ugovornice, primjenjuju se pravni propisi one države ugovornice u kojoj dijete ima prebivalište.

DIO IV

RAZNE ODREDBE

Administrativne mjere i saradnja

Član 34

(1) Nadležni organi će administrativnim sporazumom utvrditi mjere neophodne za primjenu ovog sporazuma.

(2) Nadležni organi će:

1. zaključiti administrativni sporazum o primjeni ovog Sporazuma;
2. utvrditi organe za vezu u cilju ostvarivanja direktne i efikasne veze među nosiocima država ugovornica;
3. se međusobno informisati o svim promjenama pravnih propisa, ukoliko su te promjene od uticaja na primjenu ovog sporazuma.

(3) U primjeni ovog sporazuma, nadležni organi i nosioci država ugovornica, uzajamno će pružati besplatnu pomoć, ako je to u skladu sa njihovim pravnim propisima.

(4) Ako lice, koje ima prebivalište ili boravište u jednoj državi ugovornici, podnese zahtjev za davanje ili je pravo na davanje ostvarilo primjenom pravnih propisa druge države ugovornice, a neophodno je izvršiti ljekarski pregled, nosilac države prebivališta ili boravišta, izvršiće ljekarski pregled na zahtjev i teret nadležnog nosioca druge države ugovornice. Ljekarske preglede koji se obavljaju zbog primjene pravnih propisa obje države ugovornice izvršiće nosilac države prebivališta ili boravišta na svoj teret.

(5) Svi podaci i informacije o određenom licu, saopšteni u skladu sa ovim sporazumom, smatraju se povjerljivim i mogu se koristiti samo za potrebe primjene ovog sporazuma.

Upotreba službenog jezika

Član 35

(1) U cilju primjene ovog sporazuma, organi i nosioci obje države ugovornice mogu međusobno komunicirati direktno na njihovom službenom jeziku ili na engleskom jeziku.

(2) Zahtjevi ili dokumenta ne mogu se odbaciti iz razloga što su sačinjeni na jeziku koji je u zvaničnoj upotrebi u drugoj državi ugovornici.

Oslobađanje od taksi i nadovjera

Član 36

(1) Oslobađanje ili smanjenje taksi predviđeno propisima jedne države ugovornice za pisane podneske ili dokumenta koja se prilažu zbog primjene njenih pravnih propisa, odnosi se i na odgovarajuće pisane podneske i dokumenta koja se prilažu radi primjene ovog sporazuma.

(2) Sve isprave, dokumenti i pisani podnesci koji se prilažu radi primjene ovog sporazuma ne podliježu nadovjeri.

Podnošenje zahtjeva

Član 37

(1) Zahtjev za davanje, podniet prema pravnim propisima jedne države ugovornice, smatra se istovremeno i zahtjevom za odgovarajuće davanje prema pravnim propisima druge države ugovornice.

(2) Datum podnošenje zahteva organu ili nadležnom nosiocu jedne države ugovornice, smatraće se datumom podnošenja zahtjeva organu ili nadležnom nosiocu druge države ugovornice. Ova odredba se neće primjenjivati ako je podniet zahtjev za odlaganje priznavanja prava na starosnu penziju po osnovu pravnih propisa države ugovornice.

Naknada troškova

Član 38

(1) Nadležni nosioci, za svaki dati slučaj, nakanduje stvarne troškove pruženih davanja u skladu sa čl. 13,14,15,16,17 i 25 ovog sporazuma, nosiocu koji je pružio davanje, osim administrativnih troškova.

(2) Stvarne troškove po osnovu davanja obračunava nosilac koji pruža davanja po cjenovniku koji naplaćuje svojim osiguranicima.

(3) Organi za vezu obje države ugovornice mogu dogovoriti druge načine refundacije troškova, uključujući i njihovo prebijanje između nosilaca ili plaćanje paušalnih iznosa umjesto plaćanja pojedinačnih slučajeva.

Potraživanje preplaćenih iznosa novčanih davanja

Član 39

(1) Ako je nosilac jedne države ugovornice isplatio davanja u iznosu većem od onog koji korisniku pripada, može od nosioca druge države ugovornice, dužnika davanja, zatražiti da od zaostalih iznosa davanja koje treba da isplati korisniku, zadrži preplaćeni iznos.

(2) Nosilac druge države ugovornice umanjuje iznos davanja pod uslovima i u okviru ograničenja predviđenih pravnim propisima koje primjenjuje, a koje se odnose na povraćaj sredstava, kao da je preplatu izvršio taj nosilac, dok se preplaćeni iznos isplaćuje nosiocu koji je zatražio njegovo zadržavanje.

Izvršni postupak

Član 40

(1) Izvršne sudske odluke jedne države ugovornice, kao i izvršni dokumenti koje donosi organ ili nosilac jedne države ugovornice, u vezi sa socijalnim osiguranjem, priznaju se na teritoriji druge države ugovornice.

(2) Navedene odluke mogu da se ne priznaju samo ako su u suprotnosti sa pravnim poretkom države ugovornice na čijoj teritoriji se traži priznanje odluke ili dokumenata.

(3) Izvršne odluke i rješenja, priznati u skladu sa stavom 1 ovog člana izvršavaju se na teritoriji druge države ugovornice. Izvršni postupak vrši se u skladu sa pravnim propisima države ugovornice na čijoj se teritoriji izvršava odluka. Odluke i rješenja moraju sadržati potvrdu o njihovoj izvršnosti.

Valuta plaćanja

Član 41

(1) Nosilac nadležan za isplatu davanja prema pravnim propisima jedne države ugovornice priznaje davanja u valuti koja važi u toj državi ugovornici.

(2) Isplata davanja iz stava 1 ovog člana korisniku koji ima prebivalište u drugoj državi ugovornici, vrši se u konvertibilnoj valuti (EUR).

(3) Isplate među nosiocima država ugovornica vrše se u konvertibilnoj valuti (EUR).

Rješavanje sporova

Član 42

(1) Sporove u primjeni i tumačenju ovog sporazuma rješavaće dogovorno nadležni organi država ugovornica.

(2) Ako se spor ne može riješiti u skladu sa stavom 1 ovog člana, države ugovornice ih rješavaju diplomatskim putem.

DIO V

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prelazne odredbe

Član 43

(1) Na osnovu ovog sporazuma ne mogu se ostvariti prava za period prije njegovog stupanja na snagu.

(2) Svi periodi osiguranja navršeni prema pravnim propisima jedne od država ugovornica prije stupanja na snagu ovog sporazuma, uzimaju se u obzir za utvrđivanje prava na davanja koja proističu iz odredaba ovog sporazuma.

(3) Pod uslovima iz stava 1 ovog člana, ovaj sporazum se primjenjuje i na osigurane slučajeve nastale prije njegovog stupanja na snagu.

Stupanje na snagu

Član 44

(1) Ovaj sporazum podliježe potvrđivanju.

(2) Države ugovornice se međusobno obavještavaju, diplomatskim putem, o završetku internih procedura potrebnih za njegovo stupanje na snagu.

(3) Ovaj sporazum stupa na snagu prvog dana trećeg mjeseca od dana posljednjeg obavještenja iz stava 2 ovog člana.

Trajanje i otkazivanje sporazuma

Član 45

(1) Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.

(2) Svaka država ugovornica može da otkáže ovaj sporazum, diplomatskim putem, pisanim obavještenjem koje šalje drugoj državi ugovornici, najmanje šest mjeseci prije završetka kalendarske godine. U tom slučaju, smatra se da je sporazum raskinut od prvog dana naredne kalendarske godine.

Efekti primjene sporazuma na ostvarena prava ili prava koja treba da se ostvare

Član 46

(1) U slučaju otkazivanja ovog sporazuma, prava na davanja stečena na osnovu njega i dalje važe.

(2) Prava na davanja koja treba da se ostvare do dana otkazivanja Sporazuma zadržavaju se, a po zahtjevima podnijetim prije otkazivanja Sporazuma rješavaće se u skladu sa njegovim odredbama.

Potpisano u Podgorici, dana 22. jula 2022. godine, u dva originala, svaki na crnogorskom, rumunskom i engleskom jeziku, pri čemu su sva tri teksta podjednako vjerodostojna. U slučaju razlike u tumačenju, mjerodavan će biti tekst na engleskom jeziku.

Za Crnu Goru
Admir Adrović, s.r.

Za Rumuniju
Viorel Ardeleanu, s.r.

**AGREEMENT
BETWEEN MONTENEGRO AND ROMANIA ON SOCIAL SECURITY**

Montenegro and Romania, hereinafter referred to as "The Contracting States",

Being desirous of regulating and developing the relations between the two states in the field of social security,

Have agreed as follows:

Part I

General provisions

**Article 1
Definitions**

(1) For the purpose of the application of this Agreement, the following terms and expressions mean:

1. "territory":

As regards Montenegro: the sovereign territory of Montenegro

As regards Romania: the entire State territory of Romania, including the territorial sea and the air space above them, where Romania exercises its sovereignty as well as the contiguous zone, the continental shelf and the exclusive economic zone where Romania exercises sovereign rights and jurisdiction, in accordance with its laws and with the rules and principles of the international public law.

2. "national of a Contracting State":

For Montenegro: a person having Montenegrin citizenship;

For Romania: a person having Romanian citizenship.

3. "legislation": the laws and the other statutory acts governing the fields specified in Article 2;

4. "competent authority": the ministries responsible for the fields specified in Article 2;

5. "institution": the body or authority responsible for applying the legislation specified in Article 2;

6. "competent institution": the institution at which the concerned person is insured at the date at which he/she requires the benefit, the institution at which the concerned person is or would be entitled to benefits, the institution designated by the competent authority of the respective Contracting State;

7. "insured person": the person who is or has been subject to the legislation specified in Article 2;

8. "period of insurance": the periods of contribution and the equivalent periods completed under the legislation of either Contracting State;
 9. "benefit": benefits in cash and benefits in kind;
 10. "benefits in cash": pensions, allowances, indemnities and other cash benefits, as well as all the completions, supplements, raises or their adjustments according to the legislation mentioned at Article 2;
 11. "benefits in kind": medical services and other benefits that are not benefits in cash, provided for by the legislation that regulates the fields referred to in Article 2;
 12. "residence": ordinary residence;
 13. "stay": temporary residence;
 14. "members of the family": persons defined as such by the legislation applied by the competent institution;
 15. "liaison body": the institution responsible for the coordination and exchange of information for the purpose of the application of this Agreement;
- (2) Other terms and expressions which are used in this Agreement shall have the meaning assigned to them by the legislation of each Contracting State.

Article 2

Material scope

- (1) This Agreement shall apply:
- A. As regards Montenegro, to the legislation on:
 1. health insurance, health protection and maternity;
 2. pension and invalidity insurance;
 3. accidents at work and occupational disease insurance;
 4. unemployment indemnity;
 5. child allowance.
 - B. As regards Romania, to the legislation on:
 1. indemnity for temporary work incapacity caused by usual diseases or accidents outside work;
 2. maternity indemnity;
 3. pension for age limit, early retirement, partial early retirement, hereinafter referred to as old age pensions, invalidity pension, survivors' pension granted in the public pension system;
 4. benefits in kind in case of sickness and maternity;

5. benefits in kind and cash benefits in case of work accidents and occupational diseases;
6. death grant awarded in the public pension system;
7. unemployment indemnity;
8. state child allowance

(2) This Agreement shall also apply to all legislation which replaces, codifies, amends or supplements the legislation on the benefits specified in paragraph 1 of this Article.

Article 3 **Personal scope**

This Agreement shall apply to:

1. all persons who are or have been subject to the legislation of either or both Contracting States;
2. the persons whose rights derive, in accordance with the applicable legislation, from the persons specified under paragraph (1) of this Article.

Article 4 **Equality of treatment**

Unless otherwise provided for in this Agreement, the persons mentioned at Article 3 shall benefit from the same treatment under the legislation of one Contracting State as its own nationals.

Article 5 **Export of benefits**

(1) Unless otherwise provided for in this Agreement, the benefits cannot be reduced, modified, suspended or terminated on grounds that the beneficiary has the residence in the territory of the other Contracting State.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall not apply:

1. As regards the Montenegro, to minimum pension, unemployment indemnity, the right to funeral aid, child allowance.
2. As regards Romania, to unemployment benefits, state child allowances, special non-contributory cash benefits e.g. social indemnity for pensioners.

Article 6 **Prevention of overlapping of benefits**

(1) This Agreement cannot confer or maintain the right to two or more benefits that cover the same contingency, granted for the same period of insurance.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall not apply to benefits in respect of invalidity, old age, death grants or occupational disease which are paid by the competent institutions of both Contracting States, in accordance to the provisions of Article 23 and Article 28, point b.

Article 7
Recognition of certain facts or events

If any fact, under the legislation of a Contracting State has legal effect upon the benefits, the institution of this Contracting State shall take into account the same fact occurred in the territory of the other Contracting State as if it had occurred on its territory

Part II
Applicable legislation

Article 8
General rules

Unless otherwise provided for in this Agreement:

(1) The persons who are employed in the territory of a Contracting State shall be subject only to the legislation of that Contracting State, even if they reside in the territory of the other Contracting State, or if the employer resides or has his registered office in the territory of the other Contracting State;

(2) self-employed persons who pursue their activity in the territory of either Contracting State shall be subject to the legislation of that Contracting State even if they reside in the territory of the other Contracting State.

Article 9
Special rules

(1) A person who is employed in the territory of either Contracting State by an employer that carries out substantial activity in the territory of this Contracting State and who is posted by his employer in the territory of the other Contracting State to pursue a certain activity shall continue to be subject to the legislation of the first Contracting State for the duration of that activity, provided that the anticipated duration of the activity does not exceed a period of 24 months.

(2) The self-employed person who normally pursues his activity in the territory of either Contracting State and pursues an activity in the territory of the other Contracting State shall continue to be subject to the legislation of the first Contracting State, provided that the anticipated duration of this activity does not exceed 24 months.

(3) If the period of activity carried out exceeds 24 months, the legislation of the first Contracting State mentioned in paragraphs 1 and 2 of this Article shall continue to apply, with the prior consent of the competent authority of the other Contracting State or the institution designated by it, for an additional period of maximum of 24 months.

(4) Civil servants and the persons considered as such sent in the territory of the other Contracting State are subject to the legislation of the Contracting State in whose administration they are employed.

(5) The person employed in an international transport undertaking having its registered office in the territory of one Contracting State and who, on its own account or for a third party, operates international transport services for passengers or goods by rail, road, air or inland waterway shall be subject to the legislation of that Contracting State. However, a person employed by a branch or permanent representation of the aforementioned undertaking shall be subject to the legislation of the Contracting State in which territory such branch or permanent representation is situated.

(6) The person carrying out an activity on board a vessel flying the flag of a Contracting State shall be subject to the legislation of the Contracting State whose flag the vessel is flying.

Article 10

Members of the diplomatic missions and consular posts

(1) Members of the diplomatic missions and consular posts sent in mission in the territory of the second Contracting State shall be subject to the legislation of the sending Contracting State.

(2) The technical and administrative staff of the diplomatic missions and consular posts, as well as the private domestic personnel of the members of such missions or posts, who are posted in the territory of the second Contracting State, shall be subject to the legislation of the sending Contracting State.

(3) The persons mentioned in paragraph (2) of this Article who have not been posted shall be subject to the legislation of the Contracting State in whose territory they carry out their activity, and the diplomatic mission and the consular post, as well as the members of the diplomatic missions and consular posts who employ them, shall observe the legislation referring to the employer.

(4) Employees who are nationals of the Contracting State to which the diplomatic mission or consular post belongs to, may opt to be subject to the legislation of that Contracting State, within the period of 3 months following the date of their engagement.

Article 11

Exceptions

The competent authorities of both Contracting States or the institutions designated by those may agree on exceptions to the provisions of Articles 8 - 10 in the interest of a person or a category of persons.

Part III

Special provisions

Section 1
Sickness and maternity benefits

Article 12
Aggregation of periods of insurance

(1) If the legislation of either Contracting State makes entitlement to benefits conditional upon the completion of periods of insurance, the competent institution of this Contracting State shall, if necessary, take account of the periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap, as if they were periods of insurance completed under the legislation of the first Contracting State.

(2) As far as the benefits in cash in the event of sickness or maternity are concerned, the provisions of paragraph (1) of this Article shall apply only if the person concerned pursues an activity in the territory of the Contracting State where the request was made.

Article 13
Benefits in kind in case of emergency during the stay in the territory of the other Contracting State

(1) Persons who fulfil the conditions required by the legislation of either Contracting State for the entitlement to benefits and whose condition requires granting of benefits in kind in case of emergency while they stay in the territory of the other Contracting State, shall receive benefits in kind from the institution of the place of stay in accordance with the provisions of the legislation it applies, at the expense of the competent institution.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall also apply to the award of benefits in kind to the members of the family of the person concerned.

(3) The provisions of this Article do not apply if the purpose of travel is to obtain a planned medical treatment in the territory of the other Contracting State.

Article 14
Benefits in kind for the posted persons and their family members

(1) The persons mentioned at Article 9 and Article 10 of this Agreement are entitled to benefits in kind in the territory of the Contracting State where they are posted, according to its legislation, on the expense of the competent institution.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall apply to the family members too.

Article 15
Benefits in kind in case of residence in the territory of the other Contracting State

(1) The person who has the residence in the territory of a Contracting State and who fulfils the conditions for entitlement to benefits in kind according to the legislation of the other Contracting State, receives, in the territory of the Contracting State where he/she resides, the

benefits in kind provided by the institution of the place of residence, in accordance to the provisions of the legislation it applies, on the expense of the competent institution.

(2) The provisions of paragraph (1) of this Article shall also apply to the family members, if they are not entitled to these benefits in accordance to the legislation of the Contracting State in whose territory they reside.

Article 16

Benefits in kind for the pensioners and the members of their family

(1) A pensioner receiving a pension under the legislation of one of the Contracting State and whose condition requires the provision of benefits in case of emergency, when he/she is staying on the territory of the other Contracting State, he/she receives benefits in kind from the institution of the place of stay, according to the provisions of legislation it applies, at the expense of the competent institution.

(2) A pensioner receiving a pension under the legislation of both Contracting States shall receive benefits in kind under the legislation of the Contracting State in whose territory he/she resides, as if he/she were a pensioner under the legislation of that Contracting State only.

(3) A pensioner receiving a pension under the legislation of either Contracting State who is residing in the territory of the other Contracting State shall be entitled to benefits in kind to the same extent as if he/she were entitled to it provided that he/she resided in the territory of the first Contracting State. Benefits in kind are awarded by the institution of the place of residence according to the provisions of the legislation it applies as if the person concerned were entitled to the mentioned benefits under that legislation. Cost of benefits shall be borne by the competent institution of the first Contracting State.

(4) The provisions of paragraphs (1), (2) and (3) of this Article shall also apply to the members of the family of the pensioner.

Article 17

The provision of prosthesis, medical devices and other substantial benefits in kind

(1) The prosthesis, medical devices and other substantial benefits in kind, which will be mentioned in the Administrative Arrangement, shall be provided with the authorization of the competent institution at which the respective person is insured, except the situation in which the awarding of benefit cannot be postponed without endangering the life or health of the person concerned.

(2) The modality in which the prosthesis, medical devices and other substantial benefits in kind are provided shall be in accordance with the legislation of the Contracting State in whose territory the benefits are provided to the person.

(3) The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article is applicable to the persons foreseen at Articles 13 and 14 of this Agreement.

Article 18

Benefits in cash in the event of stay or residence in the territory of the other Contracting State

Benefits in cash in the event of stay or residence in the territory of the other Contracting State are paid by the competent institution in accordance to the provisions of the legislation it applies.

Article 19
Institutions awarding benefits in kind

The institutions that award the benefits provided for in articles 13, 14, 15, 16, 17 shall be designated by the competent authorities through the Administrative Arrangement.

Old age, invalidity and survivors 'pensions

Article 20
Determination of benefits without the aggregation of the insurance periods

If a person fulfils the conditions necessary for receiving a benefit in accordance with the legislation of either Contracting State without taking into account the periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, the competent institution calculates the benefits only in accordance with the periods of insurance completed under the legislation it applies.

Article 21
Aggregation of the insurance periods

(1) If a person does not fulfil the requirements for receiving a benefit in accordance with the legislation of one Contracting State without taking into account the periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State and if the legislation of a Contracting State makes the entitlement to benefits conditional upon the completion of a certain period of insurance, the institution which applies that legislation shall take into account, if necessary, the periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap, as if they were periods completed under the legislation of the first Contracting State.

(2) If the legislation of one Contracting State makes the entitlement to certain benefits conditional upon the completion of a certain period in an occupation covered by a special scheme or in a specific occupation or employment, the periods completed under the legislation of the other Contracting State shall not be taken into account for determining the entitlement to such benefits unless they are completed under a corresponding scheme or, in the absence of such a scheme, in the same occupation or in the same employment, as appropriate.

Article 22
The aggregation of periods of insurance completed under the legislation of a third State

If a person does not have the right to a benefit taking into consideration the periods of insurance completed under the legislation of both Contracting States, the right to that benefit is established by aggregating those periods with the periods of insurance completed in the territory of a third State with whom the Contracting State who makes the aggregation has a social security

agreement or an equivalent legal instrument which regulates the aggregation of periods of insurance.

Article 23

Pro rata temporis calculation of benefits

(1) Where a person has been successively or alternatively subject to the legislation of both Contracting States, the institution of either Contracting State shall determine, in accordance to the legislation it applies, whether this person is entitled to benefits, considering where appropriate the provisions of Article 21.

(2) In this event, the competent institution calculates the benefits as follows:

1. the theoretical amount of the due benefits shall be calculated as if all the periods of insurance were completed under the legislation applied by this institution;

2. then, on the basis of the amount calculated as referred to subparagraph 1, the actual amount of benefit shall be computed as a proportion between periods of insurance completed exclusively according to its legislation and a total of periods of insurance taken into account for calculating the benefit.

(3) If according to the legislation of a Contracting State the amount of the benefit is determined based on incomes, wages, contributions or other average values, the competent institution, on the occasion of pro-rata calculation, shall determine the calculation base of the benefit, exclusively on incomes, wages, contributions or other average values obtained according to its own legislation.

(4) If the amount of the benefit is determined taking into account the number of the beneficiaries, the competent institution takes also account of the persons who reside or stay in the territory of the other Contracting State.

Article 24

Period of insurance of less than one year

(1) Notwithstanding the provisions of Article 21, where the total period of insurance completed under the legislation of a Contracting State is less than one year and if, on the basis of this period only, no right is acquired under that legislation, the institution of that Contracting State shall not be bound to award benefits in respect of that period.

(2) The periods of insurance referred to in paragraph (1) of this Article shall be taken into account by the competent institution of the other Contracting State according to the provisions of Article 23, as if those periods were completed under the legislation it applies, with the exception of the provisions of Article 23, paragraph 2, point 2.

Section 3

Benefits in the event of work accident and occupational disease

Article 25

Benefits in kind

(1) Benefits in kind in case of work accident and occupational disease that the insured person is entitled to receive under the legislation of one Contracting State shall be awarded on behalf and on the expense of the competent institution, by the institution of the place of stay or residence, in accordance with the provisions of the legislation it applies.

(2) The granting of prostheses, medical devices and other substantial benefits in kind is subject to prior approval of the competent institution, except where the benefit cannot be postponed without endangering the life or health of the person concerned.

Article 26 **Cash benefits**

Cash benefits in case of work accident or occupational disease are paid by the competent institution according to the provisions of the legislation it applies.

Article 27 **Exposure to the same contingency in both Contracting States**

(1) When an insured person who has contracted an occupational disease, has pursued, under the legislation of both Contracting States, an activity which is likely to cause that disease, the benefits that he/she or his/her survivors may claim shall be awarded exclusively under the legislation of the latter Contracting State in whose territory was pursued the activity susceptible of causing the disease.

(2) If, under the legislation of either Contracting State, the right for granting the benefits in respect of an occupational disease is subject to the condition that the disease in question being first diagnosed within its territory, such condition shall be deemed to be satisfied if the disease was first diagnosed in the territory of the other Contracting State.

(3) If under the legislation of either Contracting State the right for granting the benefits in respect of an occupational disease is subject to the condition that an activity, likely to be the cause of the risk, was pursued for a certain length of time, for the calculation of the benefits there shall also be taken into account the periods during which such an activity was pursued in the territory of the other Contracting State.

Article 28 **Benefits in case of aggravation of an occupational disease**

In case of aggravation of an occupational disease of an insured person which has received or is receiving benefits under the legislation of either Contracting State, the following provisions shall apply:

- a) if the concerned person has pursued, under the legislation of the other Contracting State, an activity that is not liable to cause or aggravate the disease in question, the competent institution of the first Contracting State shall bear the cost of the benefits, taking into account the aggravation, according to the legislation it applies.
- b) if the occupational disease was aggravated as a consequence of pursuing, on the territory of the other Contracting State, of an activity which implies the existence of a similar risks,

the competent institution of the first contracting State will bear the costs of benefits, without taking into account the aggravation, according to the provisions of the legislation it applies. The competent institution of the other Contracting State shall grant the person concerned a supplement whose amount shall be equal to the difference between the amount of the benefit due after the aggravation and the amount of the benefit that would have been due before the aggravation, under the legislation it applies, if the disease would have been produced under the legislation of that Contracting State.

Article 29
Institutions awarding benefits in kind

The provisions of Article 19 shall apply mutatis mutandis also for the domain of work accidents and professional diseases.

Section 4
Unemployment benefits

Article 30
The aggregation of periods of insurance

If the legislation of either Contracting State makes entitlement to benefits conditional upon the completion of periods of insurance, the competent institution of this Contracting State shall take account, to the extent necessary, of periods of insurance completed under the legislation of the other Contracting State, in so far as they do not overlap.

Article 31
The award of benefits

(1) The provisions of Article 30 shall apply only if the person concerned have lastly completed insurance periods under the legislation of the Contracting State where benefits are requested.

(2) Where the legislation applied by the competent institution provides for the calculation of the amount of benefit based on the wage or income previously earned, for establishing the amount of benefits shall be taken into consideration only the wage or the income earned from the activity pursued on the territory of the respective Contracting State.

(3) Paragraph (2) is applied also when the legislation applied by the Competent Institution provides for a period of reference for determining the wage or income based on which the amount of unemployment benefit is calculated.

Section 5
Children allowances

Article 32
The aggregation of periods of insurance

If the legislation of either Contracting State makes entitlement to benefits conditional upon the completion of insurance periods, the competent institution of that Contracting State shall take into account the insurance periods completed under the legislation of the other Contracting State, to the necessary extent as far as they do not overlap, as if they were periods completed under the legislation of the first Contracting State.

Article 33
The granting of children allowances

Children allowances shall be provided under the legislation of each Contracting State, and if there is a right to such benefits in both Contracting States, these will be granted according to the legislation of the Contracting State where the child has his/her residence.

Part IV
Miscellaneous provisions

Article 34
Administrative and co-operation measures

(1) The competent authorities of both Contracting States shall determine the necessary measures for the application of this Agreement.

(2) The competent authorities:

1. shall agree upon the Administrative Arrangement for the application of this Agreement;
2. shall establish the liaison bodies in order to achieve direct connections between the institutions of the Contracting States;
3. shall mutually inform about the changes in the legislation of the Contracting States, in so far as these changes affect the application of this Agreement.

(3) The competent authorities and competent institutions of the Contracting States shall grant mutual assistance on the application of this Agreement as if they applied their own legislation. Such administrative assistance shall be free of charge.

(4) If a person residing or staying in the territory of either Contracting State claims benefits or is receiving benefits under the legislation of the other Contracting State and a medical examination is needed, the institution of the place of residence or stay of the first Contracting State shall pursue the examination at the request and at the expense of the competent institution of the second Contracting State. If the medical examination is needed for the application of the legislations of both Contracting States, it shall be made by the institution of the place of stay or residence, at its own expense.

(5) Any data or information concerning a certain person, communicated according to this Agreement shall be considered confidential and only be used for the purpose of the application of this Agreement.

Article 35
Use of official languages

(1) For the purpose of the application of this Agreement, the authorities and the institutions of both Contracting States may communicate with each another directly in their official languages or in English.

(2) The claims or documents shall not be rejected on the ground that they are written in the official language of the other Contracting State.

Article 36
Exemption from charges and authentication

(1) Total or partial exemption from any legal dues according to the legislation of one Contracting State for the certificates or other documents submitted under the legislation of that Contracting State, shall also apply to certificates or other similar documents issued by the authorities of the other Contracting State in the application of this Agreement.

(2) The two Contracting States shall mutually recognise all the papers, documents or certificates of any kind required for the application of this Agreement as they were issued by emitting authorities, being exempted from authentication.

Article 37
Submission of a claim

(1) The claims for benefits submitted under the legislation of either Contracting State, shall be considered as claims for corresponding benefits based on the legislation of the other Contracting State.

(2) The date at which these claims were submitted to an authority or competent institution of a Contracting State shall be considered as the date of submitting the claim to the authority or competent institution of the other Contracting State. This provision is not applied however if the claimant requests to postpone the granting of old age benefits based on the legislation of a Contracting State.

Article 38
Reimbursement

(1) The competent institution shall refund, for each case, the actual costs for the benefits awarded according to the provisions of articles 13, 14, 15, 16, 17 and 25, to the institution which provides the benefits, except for the administrative expenses.

(2) The actual costs of the benefits shall be calculated by the institution which provides the benefits at tariffs or prices charged for its own insured persons.

(3) The liaison bodies of both Contracting States may agree on other arrangements for the reimbursement of the costs, including for their compensation between institutions or the payment of lump sums, instead of individual payments.

Article 39
Recovery of undue payments

(1) If the institution of one Contracting State has paid to the beneficiary of benefits a sum that exceeds the one he/she was entitled to, that institution may, under the conditions provided by the legislation it applies, request the institution of the other Contracting State, debtor of benefits in favour of that beneficiary, to retain the sum overpaid from the sums due to that beneficiary.

(2) That institution shall make the deduction under the conditions and within the limits permitted by the legislation it applies for the recovery, as if the overpayment had been made by it, and shall transfer the amount so deducted to the creditor institution.

Article 40

Enforcement procedure

(1) Enforceable court decisions of one Contracting State as well as enforceable documents issued by an authority or institution of either Contracting State, in respect of social insurance contributions and other debts, shall be recognized in the territory of the other Contracting State.

(2) Recognition may be refused only if it is contrary to the public order of the Contracting State in whose territory the recognition of the decision or the document is required.

(3) Enforceable decisions and documents, recognized in accordance with paragraph (1) of this Article shall be enforced in the territory of the other Contracting State. The decisions and documents shall contain the confirmation of the fact that they are enforceable. The enforcement procedure shall be in compliance with the legislation of the Contracting State in whose territory the decision is enforced.

Article 41

Currency of payment

(1) The benefits debtor institution granted according to the legislation of one of the Contracting State sets the benefit in the currency of that Contracting State.

(2) The payment of the benefit mentioned at paragraph 1 of this Article in case of beneficiaries who reside or stay in the territory of the other Contracting State is made in Euro.

(3) The payment between the institutions of the Contracting States is made in Euro.

Article 42

Settlement of disputes

(1) Any dispute on the interpretation or application of this Agreement shall be settled by consultations between the competent authorities of the Contracting States.

(2) If the disputes could not be settled in accordance with paragraph (1) of this Article, they shall be settled, by the Contracting States through diplomatic channels.

Part V - Transitional and final provisions

Article 43

Transitional provisions

(1) This Agreement shall not open any rights for the period before its entry into force.

(2) All periods of insurance completed under the legislation of either Contracting State before the entry into force of this Agreement shall be taken into account for the purpose of determining the rights arising from the provisions of this Agreement.

(3) Subject to paragraph (1) of this Article, a right may arise under this Agreement even if it is reported to a contingency before its entry into force.

Article 44
Entry into force

(1) This Agreement shall be subject to ratification by the Contracting States.

(2) The Contracting States shall mutually notify, through diplomatic channels, the completion of the internal procedures required for its entry into force.

(3) This Agreement shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a two months period from the date of the latter notification provided for in paragraph (2) of this Article.

Article 45
Duration and denunciation of the Agreement

(1) This Agreement is concluded for an indefinite period.

(2) Either Contracting State may denounce it, by diplomatic channels, by a written notification sent to the other Contracting State, at least six months before the end of that calendar year. In this event, the Agreement shall be deemed terminated beginning with the first day of the next calendar year.

Article 46
The effects of the Agreement on the rights gained or to be acquired

(1) In the event of denunciation of this Agreement, the rights to the benefits granted on the basis of its provisions are maintained.

(2) The rights to the benefits to be acquired for periods accomplished before the date of the Agreement's termination are maintained and the claims submitted before the Agreement's termination shall be treated in accordance to its provisions.

Signed at Podgorica on 22.07.2022. in two original copies, each in Montenegrin, Romanian and English languages, all texts being equally authentic. In case of differences of interpretation, the text in English shall prevail.

For
Montenegro
Admir Adrovic, sign.

For
Romania
Viorel Ardeleanu, sign.

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore-Međunarodni ugovori“.